

АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВИЙ СТАТУС СУБ'ЄКТІВ БОРОТЬБИ З ПОРУШЕННЯМ МИТНИХ ПРАВИЛ

ADMINISTRATIVE AND LEGAL STATUS OF COMBATTING CUSTOMS VIOLATIONS

Соломенко Г.В.,

аспірант кафедри управління,

*адміністративного права і процесу та адміністративної діяльності
Національного університету державної податкової служби України*

У статті обґрунтовано науковий підхід щодо результативності роботи митних органів. Аналізуються показники діяльності митних органів під юрисдикцією різних підрозділів шляхом порівняння їх результативності роботи із наповнення бюджету держави. Доведено, що всі передумови для найрезультативнішої роботи мають митні органи у складі Державної фіскальної служби України.

Ключові слова: порушення митних правил, митні органи, Державна митна служба України, органи Міністерства доходів і зборів України, Головне оперативне управління Державної фіскальної служби України.

Статья посвящена обоснованию научного подхода к результативности работы таможенных органов. Анализируются показатели работы таможенных органов под юрисдикцией различных подразделений путем сравнения их результативности работы по наполнению бюджета государства. Доказано, что все предпосылки для наивысшей результативности работы имеют таможенные органы в составе Государственной фискальной службы Украины.

Ключевые слова: нарушения таможенных правил, таможенные органы, органы Государственной таможенной службы Украины, Министерства доходов и сборов Украины, Главное оперативное управление Государственной фискальной службы Украины.

Article is dedicated to the substantiation of scientific approach to the performance of the customs authorities. Analyzes the performance of the customs authorities of the jurisdiction of the various units by comparing their performance on the filling of the state budget. It is proved that all conditions for the most effective work with the customs authorities within the State Fiscal Service of Ukraine.

Key words: violation of customs regulations, Customs agencies, State Customs Service of Ukraine, the organs of the Ministry of income and fees Ukraine, the Main Operations Directorate of the State Fiscal Service of Ukraine.

Актуальність теми. В умовах побудови правової держави, становлення громадянського суспільства та правотворчих процесів в Україні, зорієнтованих на практичну реалізацію положень Конституції щодо побудови демократичної, соціальної, правової держави, визнання особи найвищою соціальною цінністю, реформування організаційно-правової структури й функціонального призначення митних правил, запровадження моделі партнерських відносин громадян, суб'єктів господарювання і митних органів при істотному зменшенні примусового втручання останніх, актуальності набувають питання нормативного закріплення правового статусу учасників митно-правових відносин, у тому числі й під час провадження у справах про порушення митних правил.

Цю проблему у своїх дисертаційних роботах висвітлювали такі вітчизняні вчені, як О.В. Константа, В.М. Шевченко, Д.В. Приймаченко, В.В. Тропін, К.В. Бережна та С.О. Баранов. У Російській Федерації ця проблема також актуальна для таких наукових діячів, як В.І. Ковалев, К.В. Аноприєнко, І.В. Мінакова, А.В. Бондаренко, Ю.Е. Гупанова.

Виклад основного матеріалу. Забезпечення всіх суб'єктів провадження у справах про порушення митних правил правовими можливостями, достатніми для реалізації ними своїх процесуальних прав і

обов'язків, сприяє зміцненню режиму законності в митно-правовій сфері, слугує важливим чинником виконання завдань провадження у справах про порушення митних правил, сприяє вихованню громадян у дусі неухильного дотримання митного законодавства [1].

Митний кодекс України як галузевий кодифікований акт нормативно закріплює порядок здійснення провадження у справах про порушення митних правил. У ньому насамперед законодавчо закріплені правові засади, тобто вихідні позиції, якими повинні керуватись відповідні правозастосовні органи (митні органи та їх посадові особи) при вирішенні питань, пов'язаних із застосуванням адміністративно-примусових засобів. Кодекс також містить низку статей, які визначають адміністративно-процесуальний статус учасників досліджуваного провадження. Одразу варто зазначити, що, хоча основна частина відповідних правових норм відображена в статтях Митного кодексу України, є й такі, що в процесі кодифікації митного законодавства до нього включені не були або викладені неоднозначно. Ці фактори, а також високий рівень вимог до якості правового регулювання аналізованих суспільних відносин зумовлюють потребу глибокого й усебічного дослідження процесуального статусу суб'єктів провадження у справах про порушення митних правил [2].

Останнім часом суб'єкти провадження у справах про порушення митних правил зазнавали вагомих структурних перетворень. Починаючи з кінця 2012 р., вони чотири рази змінювали своє підпорядкування.

Аналізуючи результати боротьби з порушеннями митних правил, можна дійти висновків, що функціональне підпорядкування суттєво позначається на їх якості.

Для порівняння візьмемо середньомісячні показники роботи суб'єктів боротьби з порушеннями митних правил, вираховані на підставі інформації Державної фіскальної служби України.

У 2012 р. за результатами розгляду заведених Департаментом боротьби з контрабандою та митними правопорушеннями Державної митної служби України справ про порушення митних правил стягнуто штрафів на загальну суму 21 млн грн, що в середньому становить 1,8 млн грн на місяць.

Після реорганізації Державної податкової служби України та Державної митної служби України в Міністерство доходів і зборів України підрозділи боротьби з порушеннями митних правил перебували у складі Департаменту митної справи Мін доходів і за 10 місяців 2013 р. забезпечили стягнення до бюджету 31,3 млн грн, що в середньому на місяць становило 3,3 млн грн.

У жовтні 2013 р. Управління боротьби з контрабандою та митними правопорушеннями увійшло до складу Головного оперативного управління Міндоходів – структурного підрозділу податкової міліції. За цей час до бюджету забезпечено стягнення штрафів за порушення митних правил у сумі 22,3 млн грн, що в середньому становить 2,4 млн грн на місяць.

Після реорганізації Міністерства доходів і зборів України в Державну фіскальну службу України суб'єкти боротьби з порушеннями митних правил у вересні 2014 р. були підпорядковані Департаменту аналізу ризиків та протидії митним правопорушенням Державної фіскальної служби України (далі – ДФС України). За два місяці існування вони забезпечили надходження до бюджету 4,6 млн грн, або в середньому 2,2 млн грн на місяць.

Підсумовуючи вищезазначене, можна зробити висновок, що найбільш дієвими щодо забезпечення надходжень коштів до бюджету країни були саме суб'єкти боротьби з порушеннями митних правил у складі митного департаменту Міндоходів. Варто зауважити, що на сьогодні ці підрозділи у складі ДФС є аналогічно підпорядкованими. Менший показник стягнутих ними коштів насамперед зумовлений проведенням бойових дій у зоні проведення Антитерористичної операції, відсутністю контролю за кордонами в Донецькій і Луганській областях на територіях, не підконтрольних Україні, та анексією Криму. Тому найбільш дієвим і доцільним є підпорядкування суб'єктів боротьби з порушеннями митних правил саме структурному підрозділу, відповідальному за здійснення повноважень у сфері державної митної справи.

Для більшої ілюстрації наданої інформації ми її систематизуємо в таблицю (таблиця 1), у якій опосередковано результати роботи митних органів різного підпорядкування, за одиницю часу було взято один календарний місяць. Також за результатами цих даних було складено графік (рисунок 1).

Таблиця 1

Розгляд справ ПМП Митними органами				
	Департамент боротьби з контрабандою та митними правопорушеннями ДМС	Департамент митної справи Міндоходів	Головне оперативне управління Міндоходів	Департамент аналізу ризиків та протидії митним правопорушенням ДФС України
Кількість розглянутих справ	374	636	507	441
Накладено штрафів, млн грн	1,6	5	5,8	6,4
Стягнуто штрафів, млн грн	0,8	1,3	1,2	1
Розгляд справ ПМП судами				
Накладення адміністративного стягнення	1 588	1 270	946	817
Застосовано конфіскацію, млн грн	94,6	18	14,9	16,1
Накладено штрафів, млн грн	8,6	12,1	11,6	11
Стягнуто штрафів, млн грн	1	2,1	1,2	1,2
Загальна сума, стягнута до бюджету держави, млн грн	1,8	3,3	2,4	2,2

Але в поданих даних не враховується такий фактор, як інфляція, якщо взяти її середній показник за 2012 р. і 2014 р., то різниця буде майже в 30% не на користь ДФС України.

Крім об'єктивних чинників, які впливають на економіку в державі, треба також урахувати й

суб'єктивні, з якими треба ще боротися ДФС України задля підвищення результативності своєї роботи.

Можна виділити таку проблему, яка суттєво впливає на поповнення бюджету митними органами, як не врегульована митна вартість товару Митним кодексом України. Завдяки цьому недобросо-

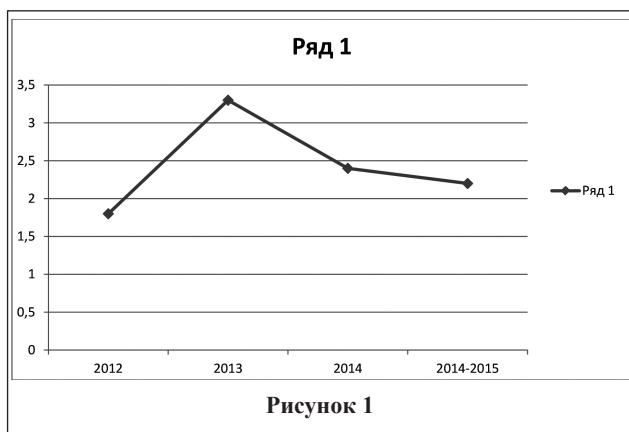

Рисунок 1

вісні суб'єкти зовнішньоекономічної діяльності вказують занижену ціну митної вартості товару й,

відповідно, сплачують менше до бюджету цілком законно, тобто покарати їх за це штрафними санкціями не можливо.

Також однією з причин недосконалості її діяльності можна зазначити як відносну «молодість» самої структури і тривалий підбір кадрів, а також політичну нестабільність у державі.

Висновки. Отже, ураховуючи вище викладене, можна зробити висновок, що суб'єкти боротьби з порушеннями митних правил у складі Департаменту аналізу ризиків та протидії митним правопорушенням ДФС України з часом за здійснення вдалої нормотворчої політики та врегулювання своїх внутрішніх проблем можуть стати для України потужним джерелом поповнення її бюджету, найприбутковішим підрозділом митних органів за всю історію незалежності нашої держави.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Адміністративне право України : [підручник для юрид. вузів і фак.] / за ред. Ю.П. Битяка. – Х. : Право, 2000. – 520 с.
2. Комзюк А.Т. Заходи адміністративного примусу в правоохоронній діяльності міліції: поняття, види і організаційно-правові питання реалізації : [монографія] / А.Т. Комзюк ; за заг. ред. О.М. Бандурки. – Х. : Вид-во Нац. ун-ту внутр. справ, 2002. – 336 с.
3. Боротьба з контрабандою та порушеннями митних правил : [підручник] / за заг. ред. А.Д. Войцешука. – Хмельницький : ІНТРАДА, 2008. – 328 с.
4. Митна справа : [словник-довідник]. – Х. : Кн. рекламне агентство «РА», 2000. – 320 с.
5. Сандровский К.К. Международное таможенное право : [учебник] / К.К. Сандровский. – К. : Знання, КОО, 2013. – 461 с.
6. Петров А.В. Правовые вопросы международного сотрудничества Украины и Республики Беларусь в сфере таможенного дела / А.В. Петров // Митна справа. – 2012. – № 13. – С. 43–46.
7. Попередження адміністративних правопорушень, що посягають на митні відносини : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : спец. 12.00.07 / С.О. Баранов ; Київ. нац. ун-т ім. Т. Шевченка. – К., 2002. – 19 с.
8. Митно-правовий режим транзиту в Україні : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : спец. 12.00.07 / К.В. Бережна ; НАН України. Ін-т держави і права ім. В.М. Корецького. – К., 2003. – 17 с.
9. Докази у провадженні в справах про порушення митних правил : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : спец. 12.00.07 / Д.В. Приймаченко ; Академія держ. податк. служби України. – Ірпінь, 2002. – 19 с.
10. Правила переміщення через митний кордон України підакцизних товарів та відповідальність за їх порушення : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : спец. 12.00.07 / В.М. Шевченко ; Київ. ун-т ім. Т. Шевченка. – К., 1999. – 16 с.